

Den følgende sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i lov nr. 131 af 17. april 1916 om lodsvæsenet med senere ændringer.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 2189; fremsættelsen findes i tidenden sp. 3869).

Lovforslaget sættes til forhandling.

M. Larsen: Den revision af lodsloven, der nu er foreslået, er i høj grad tiltrængt, og jeg takker den højtærede forsvarsminister for forslaget.

Lovforslaget opretholder det hidtidige princip, at der ikke findes lodstvang i Danmark, hvorfra undtages ganske enkelte gravede render, gennemsejlingsfarvande, hvor passagen er så snæver, at en enkelt grundstødning ville spærre for hele sejladsen. I det udvalg, der har behandlet lodsloven, har der været meget stærk diskussion om spørgsmålet lodstvang eller ikke i danske farvande. Fra skibsfartens og fra havnenes side vil der altid være stærk interesse for lodsfrihed. En lodstvang ville efter min formening i mangfoldige tilfælde virke ganske urimeligt fordyrende, og noget sådant kan vi ikke være med til, vi må søge at gøre transporten så billig som muligt. Endvidere har vi her i landet mange både, der går både i indenrigs- og udenrigsfart, og de pågældende kaptajner kender farvandene næsten som deres egne lommer.

Lovforslaget fastslår, at lodsvæsenet henhører under forsvarsministeren, der har den afgørende myndighed i lodsvæsenets anliggender. Ministeren kan herefter træffe afgørelse om oprettelse eller nedlæggelse af lodserier uden at skulle gå til folketinget med hver enkelt sag. Det er en simplificering, som jeg hilser med glæde.

I lovforslaget fastslås ligeledes, at skibe, der ønsker at blive lodset gennem visse farvande, skal bruge de autoriserede lodser, altså dem, der på stedet har ret til at lodse i vedkommende farvand. Såfremt skibe forges har søgt at tilkalde lods, står det skibets fører frit for, om han vil benytte en såkaldt „farvandskendt“ person til leder af sejladsen gennem det omhandlede farvand i stedet for den autoriserede lods, der ikke er mødt uanset signalgivning.

Lovforslaget trækker derefter linierne op for en omorganisering af lodsernes lønnings- og pensionsforhold, og en sådan ændring er hårdt tiltrængt. Til dato har det været således, at den indtægt, der var tilbage ved et lodseri, efter at pensionsbidraget var betalt, deltes mellem lodseriets lodser. Dette medførte, at lodserne ved de store lodserier fik en meget stor indtægt, hvorimod lodserne ved de mange smålodserier havde så små indtægter, at de absolut ikke gav grundlag for en tålelig eksistens. Lodsernes organisation havde derfor ønsket, at staten skulle garantere en minimumsløn for lodserne ved de mindre lodserier. Udvalget fandt det rimeligt, at der skabtes tålelige eksistensvilkår også for lodserne ved smålodserier, men krævede samtidig, at der fandt en lønudligning sted mellem de store og de små lodserier. Herom har der været ført langvarige forhandlinger, og der foreligger fra udvalget et forslag, hvorefter de store lodserier efter en nærmere fastsat progressiv skala skal indbetale bidrag til en reguleringsfond.

Endvidere indeholder lovforslaget det i sidste samling fremsatte forslag til en pensionsordning for lodser og deres enker. Dette forslag betyder stort set et fremskridt for lodserne.

Sluttelig indeholder lovforslaget en bestemmelse om, at der oprettes et lodsråd, hvor forskellige sager vedrørende lodsvæsenet behandles. I dette lodsråd bliver der to repræsentanter for lodserne, der herved får lejlighed til at fremsætte deres mening om forhold vedrørende deres sager.

Lovforslaget er i sin helhed et betydeligt fremskridt, og jeg vil varmt anbefale det til hurtig og velvillig behandling i det høje ting.

Østergaard: Hovedpunkterne i det foreliggende forslag til ændringer af lodsloven er jo de bestemmelser, der er indføjjet i loven på grundlag af de udvalgsbetænkninger, som er afgivet og offentliggjort om lodslovens revision og om lodsernes pensionsforhold.

Det første hovedpunkt er reglerne om en indtægtsnivellering til forbedring af de ca. 10 mindst indbringende lodseriers indtægtsforhold, så der under de nuværende forhold sikres disse en løn på ca. 10.000 kr.

[Østergaard.]

årlig. Da det af hensyn til skibsfarten er nødvendigt, at et lodseri passes, enten det er indbringende eller mindre indbringende, kan der være en vis rimelighed i en sådan udligning, og da udligningsreglerne er foreslået af udvalget, hvori lodserne selv er repræsenteret, og udligningsmidlerne for størstepartens vedkommende stammer fra afgifter fra de store lodserier, kan der vel ikke være noget særligt at indvende mod disse ændringer, selvom der herved ret afgørende brydes med det princip, at lodsvæsenet skal være en fri næring.

Efter lovforslaget skal staten stå inde for eventuelle underskud i reguleringsfonden, men da afgiften til denne fra lodserierne selv er ordnet således, at der i gode år kan blive overskud, skulle statens risiko på denne konto være minimal. Det er en af de enkeltheder, mit parti må forbeholde sig at se nærmere på i udvalg.

Det andet hovedpunkt er ændringerne vedrørende pensionsforholdene. Disse ændringer giver betydeligt forbedrede pensionsforhold for lodserne, men da også pensionskassens indtægter for størsteparten hidrører fra afgifter fra de mellemstore og store lodseriers indtægter efter en stærkt stigende skala, bliver forbedringen nærmest et indre anliggende. Staten har hidtil ydet omkring 50 000 kr. til den utilfredsstillende lodspensionsordning, og den forbedrede ordning skulle kunne holdes indenfor rammerne af det samme beløb.

Lovforslaget indeholder mange andre, mindre ændringer af praktisk og redaktionel karakter, men jeg finder ingen grund til at gå i detaljer her. Der er dog enkeltheder, som mit parti gerne vil se på i udvalget, derunder spørgsmålet om lodsrådet, men hvis det ellers forholder sig, som man får indtryk af gennem lovforslaget, at forslaget indebærer muligheder for en regulering både af løn og pension, som vil føre til økonomiske forbedringer i overensstemmelse med lodsernes eget ønske, og at disse forbedringer kan tilvejebringes uden ekstra udgift

for staten, kan jeg på mit partis vegne tilsige saglig medvirken til lovforslagets videre behandling.

Baagø-Hansen: Lodsvæsenet i Danmark indtager på mere end een måde en særstilling indenfor det offentlige livs funktioner. Det henhører for nogle lodseriers vedkommende under kommunale og private havne, for andres og langt de flestes vedkommende under staten. Lodsvæsenet er oprettet til gavn for skibsfarten og er derfor placeret på steder, hvor farvande og sejløb gør det påkrævet, at lodser, som er kendt med de stedlige forhold, kan være til rådighed for skibe, der måtte ønske lodshjælp.

Antallet af lodser, de takster, der må opkræves for lodsning m. v., fastsættes af staten, ligesom det også er staten, der visse steder, hvor sejladsen er vanskelig, har påbudt, at skibene skal benytte lods.

Lodserne er ikke statstjenestemænd på linie med andre statstjenestemænd, men i kraft af det, jeg allerede har sagt, kan de heller ikke betragtes som fri erhvervsdrivende, der kan udøve deres specielle erhverv rent forretningsmæssigt.

Med den besejling, der sker til vort land udefra, og med den besejling, der foregår mellem havnene indbyrdes her i landet, er det indlysende, at lodserier på visse steder har mulighed for langt flere lodsninger og dermed for langt større indtjening end lodserier, der findes oprettet andre steder. Staten har hidtil måttet yde tilskud og hjælp af forskellig art til lodserier, hvis indtægter har været for små til at skaffe lodserne et passende udkomme, eller til lodserier, hvis nødvendige driftsudgifter er uforholdsmæssigt store. Desuagtet er der vitterligt lodser med beskedne indtægter, medens andre til gengæld har ret betydelige indkomster.

Der har, som det allerede er sagt, i tidens løb været gjort flere forsøg på at finde frem til en indtægtsordning, hvorefter staten skulle garantere en indtægt, der for lodserne som

[Baaga-Hansen.]

helhed kunne være tilfredsstillende, men enighed herom har ikke før kunnet skaffes tilveje. Det kan derfor kun anerkendes, at man i det i 1950 nedsatte udvalg angående lodslovens revision har opnået fuldstændig enighed om en vis indtægtsregulering over en lodsreguleringsfond, således at der afgives en vis mindre del af de større lodsindtægter og derpå efter nærmere fastsatte regler udbetales tilskud fra denne fond til de lodser, der har de mindre indtægter. Karakteren af denne enighed er så meget mere betydningsfuld, når man tænker på, at der har været seks lodser i det pågældende udvalg, den ene endda formanden for Dansk Lodsforening. Den kendsgerning må formentlig kunne tages som udtryk for, at lodserne indbyrdes stort set er enige om den foreslåede ordning. Imidlertid har jeg modtaget en henvendelse fra københavnske lodser, gående ud på at samtlige lodser ved dette lodseri sidste år har sendt en protest mod ydelse til nogen reguleringsfond, idet man bævder, at de københavnske lodser altid har klaret sig selv og f. eks. også selv har klaret pensionsspørgsmålet. Jeg må derfor bede om, at det spørgsmål må blive nærmere undersøgt i et udvalg.

På mit partis vegne kan jeg iøvrigt tilsige støtte til velvillig behandling i et udvalg af den nu omtalte del af det fremsatte lovforslag.

Jeg skal dernæst vende mig til den anden del af lovforslaget, nemlig den del der angår nyordningen af lodsernes pensionsforhold. Med den prisudvikling, der er foregået i de senere år, har de i lodsloven fastsatte maksimumsbeløb: 4 800 kr. i egenpension og 2 400 kr. i enkepension om året, længe været helt utilstrækkelige for de pågældende pensionister, selvom staten til disse beløb har ydet et dyrtidstillæg på henholdsvis 1 350 kr. og 1 080 kr. Lodserne har siden 1916 selv indbetalt betydelige beløb til deres egen pensionskasse i form af visse procentdele af brutto-lodsfortjenesten. Oprindeligt ydede staten ligeledes et procentuelt bidrag sideløbende med lodseriernes pensionsbidrag til den samme kasse; men senere blev dette forhold ændret, og bidraget blev reduceret til et fast årligt beløb på 90 000 kr. i årene 1942—51 og på 50 000 kr. siden 1951.

På grund af de forøgede lodsindtægter i de senere år er pensionskassens formue vokset stærkt. Den råder i dag over så betydelige beløb, at det synes ubetænkeligt at forhøje de pensioner, der i dag udbetales, med et særligt tillæg. Efter bemærkningerne til lovforslaget drejer det sig om 40 pct. af grundpensionen samt om et forhøjet dyrtidstillæg, en forhøjelse fra 45 til 75 pct. af grundpensionen. Ligeledes skønnes det forsvarligt at fastsætte de fremtidige pensionsbestemmelser på linie med statstjenestemændenes pensionsregler, idet man dog udtrykkeligt i forslaget ansætter pensionsindtægten til højst 7 200 kr. årlig, hvorefter pensionsgrundbeløbet vil udgøre 5 040 kr. årlig og for enkepensioner 2 880 kr. Til disse beløb skal yderligere for tiden lægges de førnævnte 40 pct. og dyrtidstillægget på 75 pct.

Lodsernes repræsentant i det særlige udvalg, der har behandlet pensionsspørgsmålet, har efter omstændighederne tilsluttet sig udvalgets forslag, der går ud på det, jeg her har omtalt; men også herom gælder det, at jeg har modtaget en henvendelse fra en af de pensionerede lodser, en henvendelse, hvori der protesteres imod den foreslåede ordning, så også på dette punkt må jeg bede om en udvalgsbehandling til klaring af dette og enkelte andre spørgsmål, jeg kunne ønske besvaret.

Det er påskønnelsesværdigt, at lodserne selv allerede i mange år har ydet og fremtidig går ind for at yde meget store beløb til deres egen og deres efterlattes pensionering, så meget mere som der er lodser, der årlig afstår en meget betydelig del af deres indtægt, for at det kan komme det fælles vel tilgode. Jeg har bemærket mig, at lodserne ved det københavnske lodseri ikke går med i den fælles pensionskasse. Efter hvad jeg har fået oplyst, er de selv i stand til at ordne deres pensionsforhold, og det kan man kun anerkende som sundt og rigtigt.

Forslaget om oprettelse af et lodsråd kan jeg tiltræde. Om dette råd også får beføjelse til at tale med vedrørende pensionsspørgsmål, har jeg ikke kunnet få klarhed over, men det kan blive nøjere belyst i det kommende udvalg.

Med disse bemærkninger skal jeg også vedrørende lovforslagets afsnit om pensionsforholdene tilsige mit partis beredvil-

[Baaga-Hansen.]

lighed til en behandling i det kommende udvalg.

Rager: På mit partis vegne kan jeg tilsige en velvillig behandling af det foreliggende lovforslag. Det er udarbejdet på grundlag af to udvalgsbetænkninger, hvis forslag om ændringer ved gennemlæsningen har gjort indtryk af at være særdeles velbegrundede. Det er klart, at der er enkeltheder, man kan diskutere, og jeg har forstået, at man også fra anden side ønsker et udvalg nedsat; i modsat fald ville jeg have foreslået det. Jeg mener dog, at nedsættelsen af dette udvalg kun vil komme til at betyde en kortere forsinkelse, men ikke at lovforslaget ikke kan færdigbehandles.

Kun et spørgsmål af principiel betydning vil jeg gerne rejse. Hvorfor hører lodsvæsenet under forsvarsministeriet? Hvorfor hører det ikke derhen, hvor anden søfart udover den militære henhører? Jeg er ganske klar over, at også fyrvæsenet er „emballeret“ dér, men jeg kan ikke se, at lodsvæsenet rettelig hører hjemme under forsvarsministeriet.

J. M. Pedersen: Lovforslagets princip, som er en udjævning af lodseriernes indtægter, kan mit parti give tilsagn om en velvillig holdning til. Jeg synes, det er såre rimeligt, at en sådan udjævning sker, da indtægterne de steder, hvor der ikke kommer så mange skibe, ligger for lavt. Vi kunne imidlertid tænke os en ordning gennemført, således at vi kom helt bort fra statsstøtten på dette område. Hvorfor skulle lodsvæsenet ikke kunne hvile i sig selv? Jeg håber, at det udvalg, som formentlig bliver nedsat til behandling af sagen, vil kunne finde frem til en sådan ordning. Jeg forbeholder mig mit partis stilling, indtil vi ser, hvad der kommer ud af udvalgsbehandlingen.

Forsvarsministeren (Rasmus Hansen): Jeg takker ordførerne for socialdemokratiet, venstre, det konservative folkeparti og det radikale venstre for den velvillige modtagelse, lovforslaget har fået, og håber, det skal lykkes at komme til enighed med det ærede medlem hr. J. M. Pedersen i det udvalg, jeg forstår vil blive nedsat.

Det ærede medlem hr. Rager spurgte mig,

hvorfor lodsvæsenet hører under forsvarsministeriet. Det har det gjort i mange år. Da vi havde den gamle ordning med et marineministerium, hørte det under dette, og der er en ganske naturlig forklaring på, at både lodsvæsenet, fyrvæsenet og redningsvæsenet gennem mange år har været placeret under marineministeriet og, da det blev ophævet, under forsvarsministeriet.

Må jeg i denne forbindelse minde om, at en af de opgaver, lodserne har, er den at lodse gennem de minespæringer, som forsvarsministeriet har til opgave i visse situationer at udlægge. En anden er den at lodse gennem de minestrøgne ruter, som det er forsvarsministeriets opgave at stryge. Der er bl. a. på dette område en naturlig sammenhæng mellem lodsvæsenet og en række af de opgaver, som iøvrigt er placeret under forsvarsministeriet. Jeg har ikke i øjeblikket klarhed over, hvilken motivering der i sin tid blev givet for at anbringe lodsvæsenet under marineministeriet, men jeg må antage, at jeg her har peget på nogle af de grunde, som har ført til den konklusion, at det var naturligt at anbringe lodsvæsenet under det ministerium, som har de her nævnte opgaver.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

M. Larsen: Eftersom der er udtalt ønske om en udvalgsbehandling, skal jeg tillade mig at foreslå, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i militær straffelov.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 2307; fremsættelsen findes i tidenden sp. 4044).

Formanden: Sammen med denne sag foretages de under punkterne 6 og 7 på dagsordenen opførte sager, nemlig: